

Researches in Earth Sciences

Journal homepage: https://esrj.sbu.ac.ir

Research Article Geochemistry and mineralization magnetite in Mimoun Abad (SW Dehgolan, Kurdistan)

Afshin Akbarpour * 💿

Mineralogy and applied exploration group, RIES in GSI, Tehran, Iran Received: 30 Apr 2020 Accepted: 09 Oct 2020

Extended Abstract

Introduction

Kurdistan province has many iron mines, including: Saghez (Saheb and Hassan-salar), West Marivan (Asanawa), West Divandareh (Allijan, Tawakalan and Zafarabad), North Bijar (Shahrak and Sharifkandi), South Dehgolan (Mimounabad) and East Qorveh (Galalli, Khosroabad, Charmalah, Hezarkhani, Meymanatabad and Babaali). The Meymon-Abad Fe mineralization is one of the important mineralizations of Hamedan-Dehgolan zone.

Materials and Methods

In this research some samples of magnetite mineralization were taken (6 samples) for ICP-MS (GSI Lab), thin polish and thin section samples were taken (21 samples) from host rock and mineralization and 20 XRF samples were collected too (GSI Lab). One sample is selected for EPMA (Binaloud Co 20 points) and SEM (GSI 4 magnetite minerals). Overall, 57 samples were analyzed.

Results and Discussion

Ghorbani (2008) divides Sanandaj-Sirjan zone into three parts from economic, geologic and metallogenic aspects. The southern part stretches from Sirjan to Isfahan. The middle part in terms of mineralization is more important than northern and southern parts. According to Momenzadeh (1976), the zone is mostly of sedimentary origin but other researchers such as Zamanian (2016), Bartai (2013), Rostmi paidar (2009) or Pirbaba ali, Galali suggest hydrothermal and skarn genesis. Meymon-Abad mineralization is located near other Fe mineralization zones in Gorveh which is located at intrusive margins of Soufi-abad. This matter can make a skarn genesis possible. Field and analytical studies show other origins for Fe mineralization in study area.

Conclusion

Considering expansion, stratigraphy and gap relations between REE data diagrams in Magnetite mineralization and intrusive rocks, it showed limited similarities between Fe mineralization and intrusive rocks. There is limited relation between Fe mineralization in Meymon-Abad and skarn and hydrothermal deposits and this matter shows other origins for Meymon-Abad deposit, therefore sedimentary genesis is probable. High values of L.O.I in analyzed samples indicate that sedimentary genesis is probable. Micro probe analysis in magnetite minerals indicate C element and this can provide another reason for a sedimentary origin of Fe mineralization. At the margins of Sufi-abad granite rocks, there is evidence of hydrothermal origin for Fe mineralization. Mineral traces of pyrite, actinolite, cholorite, albite, calcite and garnet provide evidences of hydrothermal fluid effect in the study area. At margins of Sufi-abad percent of Fe decreases. So magnetite further from Sufi-abad is less than magnetite near Sufi-abad granite. There are fluctuations in magnetite amounts in amphibolite rocks and we can see mineral emplacement with magnetite. Magnetite has shaped interlayers and impregnated less in the host rock. The geochemical evidences of the magnetite mineral and REE variation on them show primary and secondary origins for mineralization in the Meymon-Abad ore deposit. This means that, primarily the high iron oxide bearing layers were deposited as interlayers between the Jurassic volcano sedimentary rocks and then remobilized by hot hydrothermal fluids originating from cretaceous intrusive bodies to upper horizons and re deposited. Abundant existence of epidote and actinolite, in part with garnet show a pyrometasomatic phase in this area.

Keywords: Skarn, Sedimentary, Geochemistry, Fe mineraliztion, Kurdistan.

Citation: Akbarpour, A., 2020. Geochemistry and mineralization magnetite in Mimoun Abad (SW Dehgolan, Kurdistan), *Res. Earth. Sci:* 11(4), (87-108) DOI: 10.52547/esrj.11.4.87

* Corresponding author E-mail address: afshinakbarpour@gmail.com

Copyright: © 2020 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY). license (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

ژئوشیمی و ژنز کانسار مگنتیت میمون آباد – جنوب باختر دهگلان، کردستان

افشين اكبر پور*

گروه کانیشناسی و اکتشافات کاربردی، پژوهشکده علوم زمین سازمان زمینشناسی و اکتشافات معدنی کشور، تهران، ایران

پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۲/۱۱ تأیید نهایی مقاله: ۱۳۹۹/۷/۱۸

چکیدہ

کانسار آهن میمون آباد در توالی سنگهای آتشفشانی- رسوبی ژوراسیک و تودههای نفوذی ژوراسیک-کرتاسه در شمال زون سنندج-سیرجان رخنمون دارد. کانیسازی آهن بیشتر به صورت مگنتیت است که به اشکال عدسی، رگهای، رگچهای و نواری است. این کانسار دارای بافت پراکنده، تودهای، جانشینی و شبکهای است. کانیهای همراه بیشتر آمفیبول، اکتینولیت، اپیدوت و کوارتز هستند که در بخشهایی با کانیهای رسی و محسیت همراهند. تغییرات اکسید آهن در کانسنگ بین ۳۰ تا ۹۰ درصد است. عنصر آهن با گوگرد همبستگی مثبت و با تیتانیم، منیزیم، منگنز همبستگی منفی نشان میدهد. وانادیم از ۲۱ تا ۱۰۷ گرم در تن متغیر است. کاهش مقدار Cr و V در این کانسار، منشا ماگمایی را برای آن مردود میسازد. مجموع مقادیر عناصر نادر خاکی در این کانسار بین ۲۶ تا ۲۸۳ گرم در تن است. غنیشدگی عناصر کمیاب سبک نسبت به عناصر کمیاب سنگین در کانسار نشانه تفریق است. براساس مقایسه پراکندگی عناصر کمیاب سبک نسبت به شبیه کانسارهای آهن رسوبی است. به این صورت که آهن ابتدا به شکل میان لایه در سنگهای رسوبی-شبیه کانسارهای آهن رسوبی است. به این صورت که آهن ابتدا به شکل میان لایه در سنگهای رسوبی-برای کانیسازی آهن میمون آباد است. به این صورت که آهن ابتدا به شکل میان لایه در سنگهای رسوبی-برای کانیسازی آهن میمون آباد است. به این صورت که آهن ابتدا به مکل میان لایه در سنگهای رسوبی-بالاتر تجمع نموده است. حضور اپیدوت و آکتینولیت فراوان که گاهی با گارنت نیز همراه است نشانه ی یک فاز پیرو متاسوماتیسم میباشد.

واژه های کلیدی: اسکارن، رسوبی، ژئوشیمی، کانهزایی آهن، کردستان.

Email: afshinakbarpour@gmail.com

*- نویسنده مسئول:

مقدمه

آهن، از لحاظ فراوانی، مهم ترین فلز موجود در هسته زمین و دومین فلز در پوسته زمین است. معدن سنگ آهن میمون آباد از توابع شهرستان دهگلان در استان کردستان و بین "۰۱٬۲۰۰ ۳۵۰ تا "۰۲،'۲۰، ۳۵° عرض شمالی و "۴۴،'۲۰، ۴۷° تا "۲۰،'۱۱،'۲۰ طول شرقی در شمالغرب زون سنندج- سيرجان قرار گرفته است. استان کردستان دارای تعداد زیادی معادن سنگ آهن است که از جمله آنها در سقز (شمال صاحب، حسن سالاران)، غرب مريوان (آسنآباد)، غرب دیواندره (آلیجان، توکلان و ظفرآباد)، شمال بیجار (شهرک، شریفکندی)، جنوب دهگلان (میمون-آباد، بلوانآباد، کلکه) و شرق قروه (گلالی، باباعلی، خسروآباد، چرمەلە، ھزارخانى، ميمنتآباد) را مى-توان نام برد. کانیسازی آهن میمون آباد از کانی-سازیهای مهم مگنتیت، منطقه آهندار همدان، دهگلان است. چگونگی منشا این کانیسازی و همچنین ارتباط آن با توده گرانیتی صوفی آباد و بررسی ژئوشیمی مگنتیت در این کانسار از جمله اهداف این تحقیق است.

منطقه مورد مطالعه

منطقه مورد مطالعه در پهنه ساختاری رسوبی سنندج- سيرجان واقع شده است (Stocklin, 1968) (شکل ۱A). پهنه سنندج- سيرجان در تریاس و ژوراسیک حوضهای رسوبی به موازات زاگرس بوده که در بخشی از آن رسوبات پلیتی، پلیتی- آهکی و گاهی گریواک و در بخشی دیگر رسوبات آهکی و آذر آواری ته نشین شده که گاهی با گدازههای آتشفشانی همراه بوده است (Braud, 1974). سنگهای آتشفشانی از لحاظ حجمی بیشتر اسیدی و حدواسط و کمتر بازیک بودهاند. در ژوراسیک پایانی و کرتاسه آغازین، زنجیری از تودههای نفوذی با ترکیب کالکآلکالن و آلکالن شامل گابرو، دیوریت، کوارتزدیوریت، گرانودیوریت، گرانیت همراه با مونزونیت و سینیت در این پهنه تزریق شده است (شکل ۱B)که موجب افزایش گرادیان زمین گرمایی منطقه و دگرگونی مجاورتی سنگهای اطراف شد Masoudi et al, 2002; Baharifar et al, 2004;) .(Shahbazi et al, 2010; Azizi et al, 2011

شکل ۱: A) جایگاه محدوده مورد مطالعه در نقشه ایران (Stocklin, 1968). B) محدوده مورد مطالعه در واحدهای زمینشناسی ساختمانی ایران (Stocklin, 1968). C) نقشه ساده شده محدوده مورد مطالعه (Moinevaziri et al,) 2014).

فازهای پلوتونیک به صورت متناوب عمل کردهاند و بعضی از تزریقات تا کرتاسه بالایی و پالئوسن ادامه داشته و سنی از ژوراسیک تا کرتاسه بالایی و پالئوسن برای پلوتونیسم زون سنندج- سیرجان بدست آمده است. این منطقه در فازهای فشارشی پالئوژن نیز متحمل گسلخوردگی و روراندگی شده و در بعضی نقاط، به خصوص در مرز بین پهنههای سنندج- سیرجان و زاگرس، رسوبات کرتاسه بر روی رسوبات میو-پلیوسن و با مرز تکتونیکی قرار گرفتهاند.

مواد و روشها

در مطالعات صحرایی تعداد ۹ نمونه از کانسنگ مگنتیت و ۱۲ نمونه از سنگهای در برگیرنده کانسار جهت مطالعات پتروگرافی و کانهنگاری برداشته شد. و همچنین تعداد ۱۰ نمونه برای مطالعات کانیشناسی با استفاده از دستگاه اشعه ایکس مدل D500، تعداد ۲۰ نمونه برای مطالعات تغییرات اکسیدها و عناصراصلی و فرعی با استفاده از دستگاه (XRF) مدل ۳۰۳ SRS توسط سازمان زمینشناسی و اکتشافات معدنی کشور و تعداد ۶ نمونه برای تجزیه عناصر نادر خاکی با استفاده از دستگاه (ICP.MS) مدل Varian توسط مرکز

پژوهشهای کاربردی کرج تجزیه شدند. جهت مطالعه شیمی کانیها از روش آنالیزالکترون مایکروپروب (EMPA)، مدل EPMA Cameca مایکروپروب (EMPA)، مدل SX100 بیراش نمونه آنالیز شده توسط دستگاه Philips پراش نمونه آنالیز شده توسط دستگاه Philips پراش نمونه آنالیز شده توسط دستگاه wight (Interpreted a construction of the second states of a construction of the second to construct of the second of the second second of the second of the second of the second to construct of the second of the second of the second to construct of the second of the second of the second to construct of the second of the second of the second second of the second of the second of the second of the second to construct of the second of the se

سنگهای آتشفشانی – رسوبی ژوراسیک

این دسته از سنگها بیشتر پیرو کلاستیک و گاهی روانه با ساخت جریانی توف ریولیتی، ایگنمبریت هستند. این مجموعه دارای ضخامتی در حدود ۷۵۰ متر است و در جنوب دهگلان شامل داسیت، تراکی آندزیت، تراکی داسیت، تراکی بازالت و توفهای ریولیتی سیلیسی شده (شکل ۲۵) و ایگنمبریت (شکل ۲۵) است. تراکیت، تراکی داسیت و داسیت دارای سانیدین یا آلبیت، کوارتز و پلاژیوکلاز سدیک هستند.

شکل ۲: مقاطع میکروسکوپی دو نوع توف آتشفشانی: A) مقطع میکروسکوپی توف ریولیتی سیلیسی شده با بلورهای ریز پلاژیوکلاز (Plg)، کوارتز (Q)، (نورپلاریزه). B) مقطع میکروسکوپی ایگنمبریت با بخشهای غنی از سیلیس (Q)، همراه با ذرات ایک (نورمعمولی). C) متاآندزیت مینرالیزه با مجموعهای از بلورهای درشت پلاژیوکلاز (Plg)، اپیدوت (Epi)، پیروکسن (Py) درنورپلاریزه (Whitney and Evans, 2010).

الکالی فلدسپار پرتیتی با مقدار کمی پلاژیوکلاز و مقدار کمتری از کانیهای مافیک تشکیل شده است (رحمانی، ۱۳۸۸؛ Azizi et al, 2013). کانهنگاری

کانیهای اکسیده و هیدروکسید در مقاطع صیقلی شامل مگنتیت، هماتیت و گوتیت هستند. پیریت به مقدار کم تنها کانی سولفیدی در میان کانهزایی آهن است که در بعضی از ترانشهها دیده شده است.

مگنتیت

مگنتیت کانه اصلی، با ساخت و بافت تودهای، نواری، رگه، رگچهای را نشان میدهد. مگنتیت در نمونه دستی با ساخت تودهای به رنگ تیره و سیاه دیده می شود (شکل ۴). واحدهای سنگی کرتاسه متاآندزیت (شکل سنگهای آتشفشانی کرتاسه متاآندزیت (شکل ۲C) و بازالتاند که در نتیجه دگرگونی به آمفیبولیت تبدیل شدهاند و در برگیرنده اکتینولیت+آلبیت±پیدوت±کلسیت±کوارتز هستند. تودههای نفوذی کرتاسه از گابرو، مونزو-گابرو، مونزودیوریت، کوارتزمونزونیت، سینیت گابرو، مونزودیوریت، کوارتزمونزونیت، سینیت (شکل ۳) و آلکالی گرانیت تشکیل شدهاند (عزیزی، کلینوپیروکسن، الیوین و آمفیبول است. سینیت دار همراه با هورنبلند، بیوتیت، کلریت، تیتانیت و اپیدوت تشکیل شده است. الکالی گرانیت اصلی-ترین سنگ در این منطقه است که از کوارتز و

شکل ۳: مقطع میکروسکوپی سینیت که در آن بلورهای درشت اوپک (Oq به احتمال مگنتیت) فضای بین بلوری را پر کرده است با کانیهای آمفیبول (Amph)، کوارتز (Q)، الکالی فلدسپار (Kf) (درنورپلاریزه) (,Amph) (2010). 2010).

شکل ۴: نمونه کانه مگنتیت با ساخت و بافت تودهای و رنگ تیره همراه با کوارتز با رنگ روشن A و B که جهت مطالعات شیمیایی و کانی شناسی مورد برر سی قرار گرفته است.

دانه پراکنده، تودهای، برشی، جانشینی و مارتیتی است. باطله همراه با مگنتیت شامل آکتینولیت و کوارتز ± آلبیت ± اپیدوت است. خصوصیات میکروسکوپی مگنتیت متفاوت است و از مگنتیت پرعیار تا آمفیبولیت مگنتیتدار تغییر میکند (شکل۵). کانسنگهای فقیر از مگنتیت (شکل ۵۵ ل محتوی آکتینولیت همراه با مختصری آلبیت ± کوارتز هستند. مگنتیت به صورت اجتماعات سوزنی و شامل تعدادی بلور اوکتائدری مگنتیت است که یک نوع اجتماع یا ماکل موازی ساخته-اند. در کانسنگهای غنیتر از مگنتیت سوزنهای اند. در کانسنگ می غنیتر از مگنتیت سوزنهای مگنتیت رشد بیشتری کرده (شکل f و a، a، ۵۵) تا جایی که تقریبا ۸۰ درصد سنگ از مگنتیت و ساخت نواری به شکل بین لایهای با لایههای فقیر از مگنتیت تکرار شده است. رگههای مگنتیت همراه با کوارتز، اکتینولیت و اپیدوت در سنگهای مختلف محدوده از جمله توفها و آندزیتها قابل مشاهده است. با توجه به مشاهدات میکروسکوپی انجام شده، کانیزایی مگنتیت در دو نسل اتفاق افتاده است. مگنتیتهایی که دارای اشکالی از مارتیتی شدن و اغلب شکلدار هستند و مگنتیت-های سوزنی شکل که جزو نسل دوم است. تعدادی های سوزنی شکل که جزو نسل دوم است. تعدادی در حواشی و بعضی از آنها مارتیتی شدن شدید را نشان میدهند. در برخی مقاطع مگنتیتهای نسل اول و دوم (شکل ۵) در کنار یکدیگر هستند و اغلب مرز مشخصی ندارند. مگنتیت دارای بافت

شکل ۵: مقاطع میکروسکوپی کانسنگ آهن میمون آباد در نور عبوری (a و c) و نور انعکاسی (b ، e ، d) انواعی از آمفیبولیت یا بازالتهای آلتره را نشان میدهد که دارای مجموعههای سوزنی مانند و متقاطع از بلورهای مگنتیت (نسل دوم) هستند. بلورهای مگنتیت در d و c رشد بیشتر یافتهاند و اغلب شکلدار هستند (نسل اول). در شکل d، سنگ مادر توسط مگنتیت جانشین شده است. اشکال e و f یک بازالت است که در خمیره شیشهای سنگ اجتماعات کشیده مانند یا صلیب مانند مگنتیت دیده می شود (One یا که یا که ای است که در خمیره شیشهای سنگ اجتماعات کشیده

دگرسانی

مطالعات کانی شناسی اشعه ایکس و بررسی های صحرایی و مطالعات میکروسکوپی نشان دهنده وقوع دگرسانی در این منطقه است. سیلیسی شدن، کربناته شدن (دولومیت و کلسیتی شدن) شدن، کربناته شدن دگرسانی های محدوده هستند. مهم ترین دگرسانی مشاهده شده از نوع کلریتی و رسی شدن دگرسانی مشاهده شده از نوع کلریتی و رسی شدن دگرسانی مشاهده شده از نوع مستند. مهم ترین دگرسانی مشاهده شده از نوع ابگیری و دگرگونی و توسط محلول های گرمابی صورت می گیرد (Niranen, 2005). کلریت از آبگیری و دگر گونی برگشتی آمفیبول های منطقه حاصل شده است. مقدار کانه مگنتیت در آمفیبولیتها از حدود ۱۰ تا ۵۰ درصد نشان-دهنده تاثیر سیالات آهندار است که می تواند موجبات دگرسانی و کانیزایی شود کانهزایی

مگنتیت با دگرسانی کلریتی افزایش مییابد. دگرسانی سیلیسی با حضور و همراهی کوارتز در بیشتر کانهزاییهای مگنتیتی خود را نشان داده است. کوارتز به صورت پراکنده فضاهای خالی را پر می کند. آثار کوارتز توسط کانیشناسی با اشعه ایکس ثبت شده است (جدول ۱). وجود سیلیس در کانسنگ میتواند نشاندهنده آزاد شدن سیلیس در طول دگرسانی کانیهای سیلیکاته در اثر تغییر و تحول آمفیبولها، سیالات و محلول-های آبدار گرمابی حاصل از انجماد تودههای نفوذی باشد که به صورت رگه و رگچه همراه با مگنتیت یا بدون آن واحدهای سنگی را قطع نموده است (اشکال ۲۸ و B). گارنت در یکی از نمونهها ثبت شده است (جدول ۱).

	. حالي، حاص المصلحات على مساملي با المسلحان الرحمايين.	جلكون ا
رديف	کانیشناسی نمونهها	شماره نمونه
١	Amphibol+Magnetite+Garnet+Clay Mineral+Calcite	SMA-X9A
٢	Amphibol+Magnetite+Clay Mineral	MA-1
٣	Quartz+Magnetite+Clay Mineral	MA-5-A9
۴	Quartz+Hematite+Goetite+Dolomite	MA-2-X9A
۵	Magnetite+Quartz+Clay Mineral+Calcite+ Amphibol	SMA-2-X9A
۶	Magnetite+Quartz+Calcite+Hematite+Amphibole	SMA-3-X9A
٧	Quartz+Goethite	MA-4-AX9
٨	Calcite+Magnetite+Hematite+Clay Mineral	SMA-4-X9A
٩	Magnetite+Calcite+Quartz+Hematite+Clay Mineral	SMA-6-X9A
١٠	Magnetite+Calcite +Hematite+Clay Mineral	SMA-5-X9A

جدول ۱: نتایج حاصل از مطالعات کانی شناسی با استفاده از XRD.

قطر ۲۰ nA و فواصل ۱۰۰ میکرومتری با سرعت ۵۰ kv و پیک ۸۰ ثانیه برای اندازه گیری عناصر اصلی و کمیاب موجود در مگنتیتها استفاده شده است. نمونه MNG_5 مقدار بسیار کمی کانیهای فرومنیزیمدار و کلسیت دارد (جدول ۲).

شیمی مگنتیت با استفاده از مطالعات

میکروپروب و الکترون روبشی

شیمی مگنتیت با استفاده از مطالعات میکروپروب: در یک نمونه مقطع صیقلی ۲۰ نقطه از ۴ کانه مگنتیت که دارای بافت متراکم و تودهای است توسط دستگاه الکترون میکروپروب مورد مطالعه قرار گرفت (شکل ۶). در این تجزیه از بیمهای با

	MNG_5 1(1)	MNG_ 2(1)	5	MN 3	IG_5 (1)		MNG_5 4(1)	MNG_5 5(1)	MNG_5 6(2)	;	MNG 7(2	5_5 2)	N	4NG_5 8(2)	MNG_5 9(2)				
SiO ₂	0.71	0.62		1	.27		1.27	1.14	2.41		1.1	2		0.85	1.9				
CaO	4.33	0.44		10).88		0.05	3.41	0.08		0.0	2		3.58	0.07				
Al ₂ O ₃	0.54	0.56		0	.25		1.18	0.87	1.04		0.6	3		0.38	0.92				
TiO2	0.04	0.03		0	.04		0.04	0.09	0.04		0.0	5		0.1	0.02				
MnO ₂	0.07	0.02		0	.13		0.02	0.03	0.02		0.1	2		0.01	0.08				
Fe ₂ O ₃	94.3	98.24		87	.37		97.42	94.46	94.94		97.5	56		94.57	95.87				
CuO	0.01	0.1		0	.01		0.01	0.01											
V ₂ O ₅	0.01	0.01		0	.06		0.02	0.01											
MgO									1.46		0.5	5		0.31	1.05				
NiO									0.01		0.0	1		0.2	0.09				
14Si	0.33	0.29		0	.59		0.59	0.53	1.13		0.5	2		0.4	0.89				
20Ca	3.09	0.31		7.	.77		0.03	2.43	0.06		0.0	2		2.56	0.05				
13Al	0.29	0.29		0	.13		0.62	0.46	0.55		0.3	3		0.2	0.49				
22Ti	0.02	0.02		0	.02		0.02	0.05	0.03		0.0	3		0.06	0.01				
25Mn	0.04	0.01		0	.08		0.02	0.02	0.01		0.0	8		0.01	0.05				
26Fe	65.96	68.71		61	.11		68.14	66.07	66.41		68.2	24		66.14	67.06				
29Cu	0.01	0.08			0		0	0											
0	30.25	30.28		30.25			30.56	30.43	30.94		30.4	48		30.29	30.75				
23V							0.01	0.01											
12Mg									0.88		0.3	3		0.18	0.63				
28Ni									0		0			0.16	0.07				
	MNG_5 10(2)	MNG_5 11(3)	М	ING_5 MNG 12(3) 13(3		;_5 3)	MNG_5 14 (3)	MNG_5 15(3)	MNG_5 16(4)	MN 17	ING_5 MN0 17(4) 18		6_5 4) MNG_ 19(4)		MNG_5 20(4)				
SiO ₂	1.32	0.68		1.07	9.9	3	0.65	1.51	0.79	0	0.57 1.		3	0.66	0.61				
CaO	5.53	11.05		32.1	47.9	1	90.66	0.91	0.28	0	.67	95.4	9	9.3	26.71				
Al2O3	0.34	0.3		0.22	4.2	2	0.01	0.62	0.57	0	.36	0.1		0.17	0.59				
TiO ₂	0.01	0.08		0.1	0.1	3	0.02	0.04	0.1	0).1	0.1		0.23	0.07				
Cr2O3																			
MnO ₂	0.4	0.06		1.05	1.0	3	0.76	0.06	0.01	0	.01	1.21	l	0.66	0.34				
Fe ₂ O ₃	91.38	87.65		65	29.9	1	7.88	95.83	98.19	98	3.28	1.98	3	88.76	71.64				
CuO		0.01		0.08	0.0	1	0.01	0.01								_			
MgO	1.01	0.18		0.38	6.8	9	0.01	1.02								_			
NiO	0.01								0.01	0	.01	0.01	l	0.19	0.01				
K ₂ O									0.07	0	.02	0.03	3	0.04	0.05	-			
14Si	0.62	0.32		0.5	4.6	4	0.3	0.71	0.37	0	.27	0.55	5	0.31	0.28	-			
20Ca	3.96	7.9	1	22.94	34.2	4	64.82	0.65	0.2	0.	.48	68.2	5	6.65	19.09				
13Al	0.18	0.16		0.11	2.2	3	0	0.33	0.3	0.	.19	0.05	5	0.09	0.31				
22Ti	0.01	0.05		0.06	0.0	8	0.01	0.03	0.06	0	.06	0		0.14	0.04				
25Mn	0.25	0.04		0.66	0.6	5	0.48	0.04	0		0	0.76	5	0.41	0.04				
26Fe	63.91	61.31	4	45.46	20.9	2	5.51	67.02	68.68	68	3.74	1.38	3	62.08	50.11				
29Cu		0		0.07	0		0	0.01								—			
0	30.46	30.12	1	29.96	33.0	19	28.88	30.6	30.33	30).25	28.9	7	30.14	29.91				
23V				27.75 55.0		-						_0.0				—			
12Mg	0.61	0.11		0.23	4.1	6	0	0.61								—			
28Ni	0			-					0		0	0.01	L	0.15	0				
19K									0.06	0	02	0.03	3	0.03	0.04				
1 / 12	1				1		1		0.00	0.		0.0.		0.05	0.04				

جدول ۲: نتایج حاصل از مطالعات کانه مگنتیت با استفاده از دستگاه میکروپروب

جدول ۳: نتایج حاصل از همبستگی اکسیدهای اصلی ناشی از مطالعات کانه مگنتیت با استفاده از دستگاه میکروپروب

5102	Correlation	1.00										
3102	Sig. (2-tailed)											
C =0	Correlation	-0.17	1.00									
CaO	Sig. (2-tailed)	0.48										
A1202	Correlation	0.50	0.62	1.00]							
AI203	Sig. (2-tailed)	0.02	0.00		1							
TiO2	Correlation	-0.19	0.29	-0.11	1.00							
1102	Sig. (2-tailed)	0.43	0.22	0.64								
MnO2	Correlation	0.16	0.72	-0.40	0.06	1.00]					
	Sig. (2-tailed)	0.49	0.00	0.08	0.80		1					
5-202	Correlation	-0.08	0.92	0.47	0.18	-0.82	1.00]				
Fe2O3	Sig. (2-tailed)	0.72	0.00	0.04	0.46	0.00						
CHO	Correlation	-0.03	0.22	-0.03	0.18	0.10	-0.17	1.00				
cuo	Sig. (2-tailed)	0.91	0.36	0.90	0.45	0.66	0.48					
V2OF	Correlation	0.01	0.20	0.15	0.30	-0.23	0.16	0.55	1.00]		
¥205	Sig. (2-tailed)	0.96	0.40	0.52	0.20	0.33	0.49	0.01		1		
Mao	Correlation	0.65	0.08	0.35	0.19	0.18	-0.07	0.08	-0.53	1.00		
mgo	Sig. (2-tailed)	0.00	0.74	0.13	0.43	0.45	0.76	0.75	0.02			
NiO	Correlation	-0.05	0.23	-0.05	0.23	-0.12	0.21	0.91	-0.54	0.09	1.00	
NIO	Sig. (2-tailed)	0.83	0.33	0.84	0.33	0.62	0.38	0.00	0.01	0.71		
Kao	Correlation	-0.31	0.05	-0.35	0.57	-0.05	0.11	0.48	-0.28	0.46	0.45	1.00
K20	Sig. (2-tailed)	0.19	0.83	0.13	0.01	0.84	0.65	0.03	0.23	0.04	0.05	
		SiO2	CaO	AI2O3	TiO2	MnO2	Fe2O3	CuO	V2O5	MgO	NiO	K2O
•	Correlation is significant at	the .05 leve	el (2-tailed).								
••	Correlation is significant at	the .01 leve	el (2-tailed).								

٩٣

شکل ۶: A) نمودار پراش تغییرات مقدار عناصر در آنالیز میکروپروب نمونه 5-MNG. B) چهار کانه مگنتیت و محل آن در مقطع صیقلی نمونه 5-MNG و نقاطی از مگنتیت که مورد آنالیز قرار گرفته اند. C) محل دقیق نقطه شماره ۴ از کانی مگنتیت که مورد پراش قرار گرفته است.

در کانه مگنتیت عناصری مانند کلسیم، استرانسیم، منیزیم و منگنز، نیکل و کبالت به دلیل شباهتهای یونی با عنصر آهن دو ظرفیتی این قابلیت را دارند که جانشین آهن گردند. بیشترین همبستگی مثبت با سطح اعتماد بالای ۹۸ درصد در بین اکسیدهای آهن و منگنز با کلسیم است و اکسیدهای منگنز و آهن بیشترین همبستگی منفی را دارند (جدول ۲). مطالعات EPMA نشان دهنده کاهش کلسیم و افزایش اکسید آهن به سمت مرکز در مگنتیت است. مقدار سیلیس از مرکز به حاشیه کانی در حال افزایش است. تغییرات آلومینیم متفاوت و از روند خاصى تبعيت نمىكند. ميزان تيتانيم كم و تغییرات آن در پروفیلهای آنالیز شده کانیها ناچیز است. مقدار منگنز از مرکز به حاشیهها روند افزایشی دارد. کروم، کبالت، نیکل، وانادیم از جمله عناصری هستند که تغییرات و مقدار ناچیزی را در آناليز ميكروپروب نمونهها نشان دادهاند. مهمترين عنصر همراه با مگنتیت کلسیم است که به صورت

کربنات دیده میشود و مقاطع میکروسکوپی تهیه شده نیز این موضوع را اثبات مینماید. در جایی که مگنتیت دارای رنگ تیرهتری بوده مقدارکلسیم افزایش یافته است (شکل ۶).

مطالعات میکروسکوپ الکترونی روبشی (SEM): به منظور بررسی بیشتر رفتار ژئوشیمیایی عناصر اصلی، فرعی و کمیاب در کانی مگنتیت، نمونه مورد نظر در ۲۵ نقطه از چهار کانی مگنتیت مورد مطالعه قرار گرفته است. اسپکترم شماره ۱۳۵ ترکیبات و ادخالهایی از کانی کلریت را نشان میدهد (شکل ۷۸).

نتیجه مطالعات SEM نشاندهنده وجود احتمالی کانیهایی مانند کلریت، سیدریت، گلوکونیت، کلسیت و ترکیبات منگنز در زمینه مگنتیت است. این کانیها فازهایی از کانیهای اکسیدی (مگنتیت و هماتیت)، فازهای کربناته (سیدریت) و فاز فرومنیزیمدار (کلریت و گلوکونیت) است. گلوکونیت نشاندهنده آلتره شدن بیوتیتهای تخریبی بهوسیله دیاژنز در آبهای کمعمق دریاها

است. سیدریت که بهطور معمول بهصورت رگهای یا در مناطق کمعمق حاشیه دریاهای در حال فرونشینی یافت می گردد، می توانند نشانههایی از منشا رسوبی احتمالی این مگنتیتها باشد. نتایج میکروپروب نشان می دهد که کانه مگنتیت از نظر

عناصر کمیاب نیکل، وانادیم، تیتانیم، کروم و ناخالصیهای مزاحم گوگرد و فسفر فقیر است که دلیلی برای نبود منشا ماگمایی یا اسکارنی برای این مگنتیتها است (اشکال ۸ و ۹).

شکل ۲: A) نقاط مورد بررسی با استفاده از مطالعات B .SEM) کانه مگنتیت به صورت تودهای شکل و متراکم و عناصر ثبت شده آهن و اکسیژن. C) کانی آهن و منیزیمدار ورقهای احتمالاً (کلریت) با تغییراتی ثبت شده از عناصر اکسیژن، سیلیس، آهن، منیزیم، آلومینیوم و پتاسیم.

شکل A: A) نقاط مورد بررسی به وسیله مطالعات B. SEM) پیکهای نشاندهنده عناصر مهم آهن و اکسیژن (کانه مگنتیت). C) ترکیبات احتمالی کربناته آهندار با پیکهای مقادیر بالایی از کلسیم، اکسیژن، کربن، منگنز و آهن. D) ترکیبات احتمالی سیلیکاته آهندار با مقادیر بالای اکسیژن، آهن، کربن، سیلیس، کلسیم، منگنز.

شکل ۹: A) نقاط مورد بررسی به وسیله مطالعات SEM و تغییرات رنگ و ترکیب شیمیایی در کانه مگنتیت با توجه به افزایش مقدار کلسیم نسبت به آهن در اشکال C، B و D.

جانشینی منیزیم به جای آهن با دو بار مثبت است. تغییرات مقدار اکسید آلومینیوم از ۱/۰ تا ۱۵ و اکسید کلسیم از ۲/۶ تا نزدیک ۳۰ درصد است (شکل ۱۰). مقدار عناصر کبالت و نیکل به ترتیب ۱ تا ۲۲۶ و ۲ تا ۱۵۰ گرم در تن است. مقدار کروم و وانادیم ۲ تا ۱۰۷ گرم در تن است (شکل ۱۱).

عناصر نادر خاکی: رفتار عناصر نادر خاکی برای تعیین چگونگی و منشا تشکیل، برای کانسارهای با منشا متفاوت آذرین یا رسوبی دارای اهمیت است (Naslund et al, 2000). مجموع عناصر نادر خاکی ۲۵/۹ تا ۲۸۳/۳ گرم در تن است (جدول ۴). عناصر نادر خاکی سبک ۲۷/۵ تا ۲۶۶/۸ با میانگین ۲۹/۸ و عناصر نادر خاکی سنگین با ۵/۰ تا ۲۹/۸ و میانگین ۹/۹۵ گرم در تن است که نشاندهنده غنی شدگی عناصر نادر خاکی سبک نسبت به سنگین و تفریق بین عناصر سنگین و سبک است. پراکندگی عناصر REE منایر وند عناصر سبک مانند لانتانیم و سریم با

ژئوشیمی کانسار: بررسی نتایج تجزیه نمونههای کانسار در جدول ۴ نشان میدهد که مقدار اکسیدآهن کل در نمونههای برداشت شده از ۳۰ تا ۹۰ درصد است. سیلیس در نمونهها از ۳ تا ۳۸ درصد است. تیتانیم در نمونههای کانسنگ از ۰/۱ تا ۲/۰۱ درصد است. روند تغییرات بین تیتان و آهن منفی است (شکل ۱۰). تیتانیوم معمولا در ساختار مگنتیت وارد می شود. اکسید پتاسیم از حدود ۰/۰۲ تا ۴ درصد متغیر است. منگنز در کانسنگ از ۰/۰۱ تا ۰/۵ درصد است و همبستگی بین اکسیدهای آهن و منگنز منفی است. مقدار فسفر از ۰/۱ تا ۰/۹۶ درصد است که نشان دهنده نبود کانههای فسفاتدار درکانهزایی این کانسار بوده و تغییرات مقدار فسفر نسبت به آهن تا حدودی ثابت است. اکسید منیزیم از ۰/۷۱ تا ۱۲/۸۷ درصد است. افزایش مقدار اکسید منیزیم می تواند ناشی از وجود احتمالی کانی های فرومنیزیم از جمله آمفیبول و دولومیت باشد. روند تغییرات اکسید منیزیم نسبت به آهن دارای شیب منفى است كه نشان دهنده نبود احتمالي

B Si02 **Ti02** 8 30 40 % Fe2O3 40 50 60 % Fe2O3 C 1. D 0. % K20 0.6 % MnO 0.3 0.5 0.4 0.2 0.3 0.2 0.0 30 40 50 60 % Fe2O3 30 40 50 % Fe2O3 E 1.0 F 20 0. 0.7 0.6 0.5 0.4 %MgO 0. 30 40 50 60 70 80 % Fe2O3 30 40 % Fe2O3 G 20 H 20 %AI2O3 % CaO 1 50 60 70 100 60 80 90 % Fe2O3 % Fe2O3

شکل ۱۰: نمودارهای (A تا H) تغییرات مقدار اکسیدهای اصلی CaO ، CaO، MnO ،P2O5 ،MgO ،Al2O3 ، CaO، اسکل ۲۰ SiO₂ نسبت به Fe₂O₃ را نشان میدهد.

شکل ۱۱: تغییرات مقدار کبالت و کروم نمونههای کانسنگ آهن نسبت به تغییرات اکسید آهن، براساس این دو نمودار نتايج نمونهها در دو بخش قابل تقسيم است.

این نمودار غنی شدگی مثبت Ce و منفی Eu کاهش و عنصر Pr با افزایش روبرو است. عناصری مانند Lu و Yb با روند افزایشی روبرو هستند. در مشاهده می شود (شکل ۱۲).

شکل ۱۲: تغییرات مقدار عناصر REE نسبت به مقدار درصد اکسید آهن، نمودارهای (A تا E)، براساس این دو نمودار نمونهها در دو بخش قابل تقسیم است.

ژنز کانسار: کانسار آهن میمونآباد دارای تعداد زیادی عدسی پراکنده و منقطع با اندازههای متفاوت و دارای روند شمالغرب – جنوبشرق و ضخامتهایی از ۰/۵ تا ۳ متر در طول ۲ کیلومتر با عیار ۳۰ تا ۷۰ درصد اکسید آهن بوده که در محدودهای به وسعت ۶ کیلومتر مربع پراکنده

است. آثار لایهبندی را میتوان در تعدادی از این عدسیها با دور شدن از توده نفوذی صوفی آباد مشاهده کرد. مگنتیت دارای ساخت و بافت توده-ای، نواری، رگهای و دانهای جانشینی است (اشکال ۱۳ و ۱۴). مگنتیت بیشتر به صورت میان لایه و یا آغشته کننده سنگهای درونگیر دیده می شود.

شکل ۱۳: عدسیهای مگنتیت را در محدوده مورد مطالعه را نشان میدهد (شکل بالا، دید به سمت شمالغرب) و شکل پایین روند و رخنمونهای کانیسازی مگنتیت را در محدوده مورد مطالعه به نمایش میگذارد (دید به سمت شمال).

شکل ۱۴: A) یک عدسی مگنتیت دید به سمت شمال شرق، B) یک عدسی مگنتیت بریده شده با سنگ در برگیرنده متاولکانیک و شیل تریاس – ژوراسیک که توسط ترانشه بریده شده است (دید به سمت غرب)، C) آثاری از کانیسازی هماتیت، گوتیت، لیمونیت به شکل عدسی شکل در یک ترانشه دید به سمت شمال شرق. D) عدسی مگنتیت بریده شده توسط ترانشه و نبود ادامه و گسترش کانی سازی مگنتیت در عمق دید به سمت شمال غرب. E) عدسی مگنتیت بریده شده به وسیله ترانشه و منقطع بودن کانی سازی مگنتیت در محدوده مورد مطالعه دید به سمت غرب. F) توالی کانی سازی مگنتیت با مگنتیت – آمفیبولیت ها در محدوده مورد مطالعه دید به سمت غرب.

است. آثاری از متاسوماتیسم پسرونده با تشکیل شدن آمفيبول و همراهی مگنتيت نشاندهنده کانیسازی در این مرحله است. بخش زیادی از کانی های کلریت، کلسیت، میکا و کانی های رسی تحت تاثير كالك سيليكات هاى آب دار و بدون آب تشکیل شده در مراحل بعد اسکارن زایی، توسط سیالات حرارت پایین در نزدیکی توده نفوذی صوفىآباد به وجود آمده است. مطابق شكل ١۵ قسمتی از رخهای کلسیت توسط مگنتیت پر شده و درجه حرارت تشکیل مگنتیت در نمونههای مقاطع میکروسکوپی نشاندهنده تبعیت از تیپ دوم و حرارت پایین (شکل ۱۶) است. آثاری از آمفیبولهای سری آنتوفیلیت را در شکل ۱۶ می-توان مشاهده کرد که غالبا به صورت فیبری شکل ورقهای و به رنگهای روشن و گاهی متمایل به سبز دیده میشوند این کانی خاص سنگهای

مگنتیت کمتر به صورت پرکننده فضاهای خالی مشاهده می گردد. به صورت رگهای همراه با سیلیس دیده میشود. نمونههایی از کانیسازی مگنتیت در بخشی از این کانسار نشاندهنده نوع اسکارنی است. دلیل این موضوع را میتوان در شکل ۱۶ مشاهده کرد. حضور گارنت در یک نمونه (جدول ۲) و شکل ۱۶ می تواند نشان دهنده احتمالی بخش آندواسکارن (همراهی گارنت با آمفیبول) باشد. شواهدی از همراهی پیروکسن در مرحله متاسوماتیسم پیشرونده با گارنت دیده نشده، و همراهی کانیهای گرانیت همراه با گارنت برای اثبات آندواسکارن بودن یافت نشده است. ورود محلولهای هیدروترمال به درون سنگهای درونگیر، در نزدیکی توده نفوذی صوفیآباد کانی-شناسی سنگها را تغییر داده و موجب پیدایش كالک سیلیکاتهای آبدار مانند آمفیبول شده

مشاهده نشده است. جهت تهنشینی بهتر مگنتیت از محلول کانهدار، محلولی که نسبتاً اسیدی است، باید خنثی شود، این عمل توسط کانیهای مصرف کننده کلسیت، پیروکسن و گارنت صورت می-گیرد. طبق مطالعات میکروسکوپی، کانیسازی اکسیدی متاسوماتیک در کانسار میمون آباد، پس اکسیدی متاسوماتیک در کانسار میمون آباد، پس طول تغییرات بعدی آنها صورت گرفته است. طول تغییرات بعدی آنها صورت گرفته است. سازی آهن در مرحله متاسوماتیسم پسرونده است و جانشینی کانی آمفیبول توسط مگنتیت هم تاییدی بر این موضوع میباشد (حاشیه توده نفوذی صوفی آباد). دگرگونی است و احتمال دارد از تجزیه پیروکسن ناشی شده باشد. تشکیل کانی مگنتیت در آخرین مرحله متاسوماتیسم پیشرونده شروع شده و در مرحله پسرونده آغازین به اوج خود میرسد. پیدایش مگنتیت در دمای ۵۵۰ درجه سانتیگراد است. این مسئله نشاندهنده تشکیل مگنتیت همراه با گارنت⊣سکارن (۵۵۰ درجه سانتیگراد) بوده و در مراحل متاسوماتیسم پیشرونده است بوده و در مراحل متاسوماتیسم پیشرونده است نشاندهنده دمای تشکیل کانیسازی کمتر از نشاندهنده دمای تشکیل کانیسازی کمتر از متاسوماتیسم پیشرونده به دلیل نبود پیروکسن و همراهی با گارنت و مقدار کم گارنت در محدوده

شکل ۱۵: روند تغییرات میزان درجه حرارت و تاثیر آن در ماکلهای کلسیت در اسکارنهای آهن (بورکارد، ۱۹۹۳).

شکل ۱۶: A) کلسیت (Cal) همراه با بلورهای مسکویت و کلریت (Chl) در زمینهای از مگنتیت (Mt) با بزرگنمایی ۶۰ برابر در نور پلاریزه. برابر در نور پلاریزه. B) آمفیبول (Amph) و کلریت در زمینه متشکل از مگنتیت با بزرگنمایی ۱۶۰ برابر در نور پلاریزه. (C) آمفیبول (Amph)، کلسیت (Cal)، کلریت (Chl) در زمینه مگنتیت (Mt) با بزرگنمایی ۱۶۰ برابر در نور پلاریزه. (Whitney and Evans, 2010).

بحث و نتايج

بهصورت میانلایه با توفها و أغشته کننده سنگ بستر، دیده میشود. خصوصیات میکروسکوپی کانسنگ در بخشهای مختلف کانیسازی با دور شدن از توده نفوذی صوفیآباد متفاوت است. ترکیب کانی شناسی از مگنتیت خالص تا آمفيبوليت مگنتيتدار و مگنتيت- هماتيت تغيير مىكند. مشاهده حالت حد واسط بين كانسنگ-های فقیر و سرشار از مگنتیت نشان میدهد که میکرولیتهای مگنتیت (هستههای اولیه) موجود در سنگهای بازیک و حد واسط و توفیتهای آهندار تریاس - ژوراسیک، بر اثر عملکرد سیالات داغ آهندار تولید شده از تودههای نفوذی منطقه و همچنین حضور رخنمونهایی از اسکارن و هورنبلندهای مخصوص ناشی از عملکرد دگرگونی مجاورتی، رشد مجدد کرده و به کانسنگ سرشار از مگنتیت تبدیل گشتهاند. هر چند شواهدی از شستشوی واحدهای سنگی دارای مگنتیت و رسوب مجدد مگنتیت وجود دارد، نبود تطابق نمودارهای عناصر نادر، چینهبندی، گسترش کانیسازی آهن نشاندهنده احتمالی منشا دیگری نیز برای کانیسازی آهن است. نتایج حاصل از مطالعات ژئوشیمی کانهزایی مگنتیت و همچنین تغييرات عناصر نادر خاكى نشان دهنده احتمالى دو تیپ کانیسازی آهن در این منطقه است. از نظر ژئوشیمی نسبت کبالت به نیکل در کانسارهای آهن میتواند عاملی برای شناخت منشا آنها باشد (Bajwah, 1987). محلولهای گرمابی توانایی حمل مقدار بالایی از Ni و Co را ندارند بنابراین مقدار پایین آنها در کانسنگ دلیلی بر حمل محلول کانهدار با سیالات گرمابی دمای یایین است (Meinert et al, 1995). کانسارهای آهن با منشاهای مختلف دارای نسبت کبالت به نیکل متفاوتی هستند. اگر نسبت Co/Ni بین ۰/۱

قربانی (۱۳۸۷) از دیدگاه زمین شناسی اقتصادی و پراکندگی کانسارها زون سنندج - سیرجان را به سه بخش زیر تقسیم میکند. بخش جنوبی از سیرجان تا اصفهان که به داشتن کروم در اولترامافیکهای اسفندقه فاریاب، آهن، آهن منگنز در گل گهر، هنشک، بافت، سرب - روی، مس، در چاهگز، قنات مروان که توسط گسل درونه از بخش میانی جدا میشود. بخش میانی خود به دو نوار کوچکتر شمالی و جنوبی تقسیم می شود و از نظر کانیسازی در مقایسه با بخشهای شمالی و جنوبی پرمایه تر است. در این بخش، مناطق کانسنگدار زیر را میتوان نام برد: کمربند سرب و روىدار ملاير - اصفهان، منطقه فلززايي شمسآباد کانیسازیهای طلا (آستانه)، آهن شمسآباد، قلع دەحسين، منطقه معدنى طلاى موته. بخش شمالی این زون دارای کانیسازی آهن (معدن آهن همه کسی شمال همدان، آهن شمال سُنقُر، گلالی قروه، ظفرآباد دیواندره، آهن صاحب سقز، آهن شهرک بيجار)، طلا - آنيتموان (معدن داشکسن) است. براساس نظر مومن زاده (۱۹۷۶) کانیسازیهای آهن در این زون بیشتر دارای منشا رسوبی است اما محققین دیگری مانند زمانیان (Zamanian et al, 2016)، براتی (۱۳۹۲)، رستمی پایدار (۱۳۸۸) برای کانیسازیهای پیر-باباعلى همدان، گلالى قروه منشا اسكارنى و هیدروترمال را مطرح نمودهاند. با توجه به نزدیکی کانهزایی آهن میمونآباد به دیگر کانهزاییهای آهن منطقه قروه و قرارگیری آن در حاشیه توده نفوذي گرانيتي صوفي آباد ممكن است منشا اسکارنی برای این کانسار فرض شود. اما شواهد صحرایی و آزمایشگاهی این موضوع را با چالش روبرو کرده است. درکانسار میمون آباد، مگنتیت،

عنصر واناديم و كروم در كانسارآهن ميمون آباد، منشا ماگمایی را برای آن مردود می سازد (شکل ۱۷B) استرانسیم و یوروپیم از جمله عناصری هستندکه تغییرات آنها در سنگها و انواع مختلف کانسارهای آهن استفاده میشود (Belousova et al, 2002). ميزان غلظت عنصر Eu در انواع کانسارهای آهن کاملا متفاوت است. سیالات گرمابی نسبت به این عنصر غنی شدگی نشان می دهند (شکل ۱۹۸). در محدوده مورد مطالعه این عنصر تھی شدگی نشان میدھد (Naslund et al, 2000). در شکل ۱۸ الگوی پراکندگی عناصر کمیاب و فرعی که به کندریت نرمالیزشده، آورده شده است. طبق آنچه در نمودار مشاهده می شود، نمونه های مربوط به کانسار میمونآباد تهی شدگی در عناصر با قدرت بالا (HFSE) مثل Zr و Sc نشان می دهند و این از ویژگیهای کانسارهای گرمابی است (Zhiwei; Azizi et al, 2009 et al, 2004؛ كريمي، ١٣٩١؛ کوهستانی و همکاران، ۱۳۹۴).

تا ۱ باشد، منشا آهن رسوبی، اگر بین ۱ تا ۱۰ باشد منشا آهن هیدروترمال و اگر این نسبت ۱۰ تا ۱۰۰ باشد منشا آتشفشانی برای کانسارهای آهن در نظر گرفته می شود. در کانسارهای آهن دارای منشا ماگمایی، نسبت ۱ Co/Ni تا ۱۰ است با این تفاوت که مقدار نیکل در این نوع کانسارها بالاتر از ۲۰۰ گرم در تن است. حضور این دو عنصر در کانسارهای آهن به دلیل خویشاوندی شیمیایی آنها با آهن است. در سیالات گرمابی نسبت Co/Ni بین ۲/۲ تا ۲ است، که یک خاصیت در کانسنگ آهن با منشاگرمابی است (Williams et al, 2005). طی تفریق ماگمایی در سیالات گرمابی نسبت کبالت به نیکل افزایش مى يابد. براساس محاسبه كبالت به نيكل تغييرات مقدار این نسبت در دو بخش کانسار میمون آباد قابل تفکیک است. حد فاصل ۰/۳۸ تا ۴/۴۶ و ۴/۴ تا ۴/۷ نشان دهنده دو منشا پیدایش متفاوت برای کانهزایی است (شکل ۱۷۸). بخشی از نمونهها دارای منشا رسوبی و تعداد دیگری دارای منشاء هيدروترمال مي باشند (شكل ١٧٨). مقدار پايين

شکل ۱۷: A) نمودار نسبت Co در مقابل Ni و چگونگی قرارگیری نمونههای کانسنگ مگنتیت و تعیین منشا کانسار که نشاندهنده دو نوع کانیسازی مگنتیت در سیستم رسوبی(دایره) و هیدروترمال(مربع) میباشد (Bajwah, 1987). B) نسبت V در مقابل Cr که نشاندهنده قرارگیری و شکلگیری دو تیپ کانیسازی است. C) نسبت Co به Ni و عدم وجود ارتباط بین کانیسازی با تیپ کانهزایی ماگمایی مگنتیت. D) تغییرات نسبت AI به Si و قرارگیری بیشتر نمونهها در محدوده کانسار آهن با منشا رسوبی است (با توجه به تعداد بیشتر نمونههایی که فقط از آنالیز شیمی تر برخوردار بودهاند از این نمودار استفاده شده است).

لد Ce Pr Nd Sm Eu Gd Dy Ho Er Yb Lu شکل ۱۹: A) مقایسه تغییرات مقدار عناصر نادر خاکی مگنتیت میمون آباد و مقایسه آن با کانه زایی مگنتیتی هنشک استان فارس و عدم مشابهت تغییرات عناصر در این دو نوع کانسار. B) الگوی پراکندگی REE در واحدهای نفوذی میمون آباد نرمال شده به کندریت C1، و مقایسه آن با نمونههای کانسنگ آهن میمون آباد (Niranen et al, 2005).

B¹⁰⁰⁰⁰₁₀₀₀

100

Sample/Chondrite

شکل ۲۰: A) مقایسه الگوی پراکندگی REE در کانسنگ آهن میمون آباد با کانسارهای آهن تیپ ماگمایی (کایرونا) (Frietsch and Pandal, 1995). B) الگوی پراکندگی عناصر REE در کانسنگ آهن میمون آباد نسبت به کانهزایی نوع (Bhattacharya et al, 2007) BIF).

با توجه به نوع سنگ واکنش دهنده، دارای الگوهای نسبتاً متغیری هستند. اما از لحاظ غنی شدگی از LREE و تهی شدگی از HREE به کانسارهای با منشا ماگمایی شباهت دارند. شباهت کمی بین الگوی عناصر کمیاب برای کانسارهای آهن اسکارنی با کانسنگ میمونآباد (نمونههای گرفته شده از بخش احتمالی رسوبی) دیده می-شود و تفاوتهای بسیار زیادی دارند (شکل ۱۸). تغییرات عناصر کمیاب و عناصر نادر را میتوان در شکل ۲۱ در دو نوع کانی سازی آهن میمونآباد شکل ۲۰: الگوی پراکندگی عناصر نادر خاکی در کانسنگ مگنتیتی آهن رسوبی را نشان میدهد. آنومالی منفی Eu و مثبت Ce از مشخصههای بارز کانسارهای آهن رسوبی است. وجود آنومالی منفی Eu و مثبت Ce همراه هم درکانسارهای رسوبی نشاندهنده این است که کانسنگ به صورت نشاندهنده این است که کانسنگ به صورت است. از دیگر ویژگیهای این کانسارها، غنی شدگی HREE نسبت به LREE میباشد که دارای تشابه تقریبی با الگوی توزیع REE در این کانسار است. کانسارهای آهن اسکارنی به طورکلی

شکل ۲۱: A) مقایسه الگوی پراکندگی عناصر کمیاب در انواع مختلف کانسنگ آهن میمونآباد (دو تیپ مختلف سنگ آهن نزدیک به توده نفوذی صوفیآباد با کد my و با فاصله از توده نفوذی با کد MNG). B) مقایسه الگوی پراکندگی REE در تیپهای مختلف کانسنگ آهن میمونآباد (دو نوع مختلف سنگ آهن نزدیک به توده نفوذی صوفیآباد با کد my و با فاصله از توده نفوذی با کد MNG).

نتيجهگيرى

با توجه به گسترش، تبعیت از چینهشناسی، نبود هماهنگی روند نمودار دادههای عناصر نادر خاکی در نمونههای مگنتیت کانسار با سنگهای نفوذی منطقه و تبعیت تغییرات مقدار عناصر و نزدیکی آنها با نمودارهای کانسارآهن رسوبی و وجود شباهتهای محدود با کانسارهای اسکارنی و هیدروترمال و تیپ ماگمایی تا حدودی فرضیه رسوبی بودن کانسار میمونآباد اثبات میشود. مقدار بالای L.O.I در آنالیز نمونهها میتواند نشانه

احتمالی دیگری از منشا رسوبی باشد که با تغییرات عناصر موجود در مگنتیت با استفاده از میکروپروب و وجود اثراتی از ترکیبات رسوبی از جمله کربن در کانه همخوانی دارد. از طرفی وجود مگنتیت با کانیهای سولفیدی در بخشی از محدوده موردمطالعه (پیریت) و کوارتز، آکتینولیت، کلریت، آلبیت، کلسیت و گارنت که آن را همراهی میکنند و ناشی از عملکرد دگرسانی توسط سیالات ماگمایی هستند در حاشیه توده نفوذی گرانیتی صوفی آباد و تغییرات

مقدار و اندازه بلورهای مگنتیت درآمفیبولیت از نظر عیار نشان دهنده عملکرد و تاثیر سیال در آنها است. در محدوده مگنتیت بیشتر به صورت میان لایهای و یا آغشته کننده سنگهای درون-گیر دیده میشود و کمتر میتوان مگنتیت را به-صورت پرکننده فضاهای خالی مشاهده کرد. چنین نشانههایی همراه با شواهد ژئوشیمیایی کانی مگنتیت و تغییرات عناصر نادرخاکی در آنها

سپاس گزاری در این مقاله افراد مختلفی به نگارنده کمک نمودهاندکه لازم است از آنها سپاس گزاری نمایم. آقایان دکتر حسین معین وزیری، دکتر حسین

منابع

-مومن زاده، م.، ۱۹۷۶. کانی سازی سرب و روی در کربنات های کرتاسه محور ملایر – اصفهان، تز دکتری، دانشگاه هایدلبرگ، آلمان. -قربانی، م.، ۱۳۸۷. زمین شناسی اقتصادی کانسارها و نشانه های معدنی ایران، انتشارات آرین زمین، ۵۷۰ ص. -رحمانی، م.، ۱۳۸۸. پتروگرافی، پترولوژی و ثؤشیمی توده های نفوذی جنوب دهگلان (شرق قروه)، پایان نامه کار شناسی ار شد پترولوژی، دانشکده علوم دانشگاه تهران، ۱۳۷ ص. -رستمی، ق.، لطفی، م.، قادری، م.، امیری، ا. و و توقی عابدینی، م.، ۱۳۸۸. یافته های جدید کانه-

Sanandaj-Sirjan Zone, NW Iran, Chemie der Erde 71, p. 363-376. -Azizi, H. and Asaharac, Y., 2013. Juvenile granite in the Sanandaj–Sirjan Zone, NWIran: Late Jurassic–Early

نشاندهنده دو منشا اولیه و ثانویه برای کانیسازی آهن میمونآباد است. آهن ابتدا به صورت میان لایه با سنگهای رسوبی-آتشفشانی تریاس-ژوراسیک رسوب حاصل کرده (منشاء رسوبی) و سپس درکرتاسه توده نفوذی صوفیآباد با توجه به وجود گارنت و واحد اسکارنی منطقه و دیگر شواهد کانیشناسی موجود، منشا اسکارنی برای شواهد کانیشناسی موجود، منشا اسکارنی برای عزیزی، دکتر جلیل قلمقاش با راهنماییهای ارزنده به انجام این پروژه تحقیقاتی کمک شایانی داشتهاند که صمیمانه از آنها سپاسگزاری می-نمایم.

کانسنگ آهن باباعلی و گلالی، باختر همدان، ایران، فصلنامه علوم زمین، سال بیستم، شماره ۷۷، ص ۱۲۱–۱۳۰۰. کانیشناسی، ژئوشیمی و -براتی، م.، ۱۳۹۲. کانیشناسی، ژئوشیمی و خاستگاه کانسار آهن ظفرآباد کردستان با استفاده از دادههای عناصر جزئی و نادر خاکی کانی مگنتیت، مجله زمینشناسی اقتصادی، جلد ۵، شماره ۲، ص ۲۵۵–۲۵۴. میراره ۲، ص ۲۵۵–۲۵۴. میراره ۲، ص ۱۳۵–۱۹۵۶. مناسی، کانیشناسی و زمینشیمیایی، زمین-شناسی اقتصادی، دوره ۷، شماره ۱۱۱، ص ۱-شناسی اقتصادی، دوره ۷، شماره ۱۱۱، ص ۱-

-Azizi, H., Asaharab, Y., Mehrabic, B. and Chungd, S.L., 2011. Geochronological and geochemical constraints on the petrogenesis of High-K granite from the Suffiabad area, Cretaceousarc–continent collision, International Geology Review.

-Azizi, H., Mehrabi, B. and Akbarpour, A., 2009. Genesis ofTertiary Magnetite–Apatite Deposits, Southeast of Zanjan, Iran. Resource Geology, v. 59(4), p. 330-341.

-Baharifar, A.A., Moinevaziri, H., Bellon, H. and Piqué, A., 2004. The crystalline complexes of Hamadan (Sanandaj-Sirjan zone, western Iran): metasedimentary Mesozoic sequences affected by Late Cretaceous tectonometamorphic and plutonic events. C.R. Geoscience (in review).

-Braud, J. and Bellon, H., 1974. Donnees nouvelles sur le demaine metamorphique du Zagros (zone de Sanandahau Sirjan) niveau de Kermanshah- Hamadan (Iran): nature interpretation des series age et metamorphiques et des ihtrusions: evolution structurale. Rapport Universite Paris- Sud.

-Bajwah, Z.U., Secombe, P.K. and Offler. R.. 1987. Trace element distribution, Co: Ni ratios and Genesis of the Big Cadiairon-copper deposit, New South Wales, Australia, Mineralium deposita, v. 22, p. 292-300. -Bhattacharya, H.N., Chakraborty, I. and Ghosh, K., 2007. Geochemistry of some banded iron-formations of the archean supracrustals. Jharkhand-Orissa region, India. Journal of Earth System Science, v. 1163, p. 245-259.

-Belousova, E.A., Griffin, W.L., O Reilly, S.Y. and Fisher, N.I., 2002. Apatite as an indicator mineral for mineral exploration: trace-element compositions and their relationship to host rock type, Journal of Geochemical Exploration, v. 76, p. 45-69.

-Burkhard, M., 1993. Calcite twins, their geometry, appearance and significance as stress strainmarkers and indicators of tectonic regime: a review". Journal of Structural Geology, v. 15, p. 351-368.

-Frietsch, R. and Pendahl, J.A., 1995. Rare earth elements in apatite and magnetite in kiruna-type iron ores and some other iron types, Ore Geology Reviews, v. 9, p. 489-510.

-Masoudi, F., Yardley, B.W.D. and Cliff, R.A., 2002. Rb-Sr geochronology ofpegmatites, plutonic rocks and a hornfels in the region southwest of Arak, Iran. Islamic Republic of Iran Journal of Sciences, v. 13(3), p. 249-254

-Meinert, L.D., 1995. Igneous petrogenesis and skarn deposits, Geological Association of Canada, Spacial paper, v. 40, p. 569-583.

-Moinevaziri, H., Akbarpour, A. and Azizi, H., 2014. Mesozoic magmatism in the northwestern Sanandaj - Sirjan zone as an evidence for active continental margin, Arabian journal of geosciences, v. 8, p. 3077-3088.

-Niranen, T., Manttari, I., Poutianen, M., Oliver, N. and Miller, J.A., 2005. Genesis of Paleoproterozoic iron skarns in the Misi region, Northern Finland, Mineralium Deposita, v. 40(2), p. 192-217.

-Naslund, H.R., Aguirre, R., Dobbs, F.M., Henriquez, F.J. and Nystrom, J.O., 2000. The origin, emplacement, and eruption of ore magmas, IX Congreso Geologico Chileno, Sociated geologica de chile, v. 2, p. 135-139.

-Shahbazi, H., Siebel, W., Pourmoafee, M., Ghorbani, M., Sepahi, A.A., Shang, C.K. and Vousoughi Abedini, M., 2010. Geochemistry and U–Pb zircon geochronology of the Alvand plutonic complex in Sanandaj–Sirjan Zone (Iran): New evidence for Jurassic magmatism, Journal of Asian Earth Sciences, v. 39, p. 668-683.

-Stocklin, J., 1968. Structure history and tectonics of Iran: A review: American Association of Petroleum Geologists Bulletin, v. 52(7), p. 1229-1258. -Williams, P.J., Barton, M.D., Johnson, D.A., Fontbote, L., De Haller, A., Mark, G., Oliver, N.H.S. and Marschik, R., 2005. Iron oxide copper-gold deposits: Geology, space-time distribution, and possible modes of origin. Economic Geology, v. 100, p. 371-405.

-Whitney, D. L. and Evans, B.W., 2010. Abbreviations for names of rockforming minerals, American mineralogist, v. 95(1), p. 185-187.

-Zamanian, H., 2016. Geochemistry of rare earth elements in the Baba Ali magnetite skarn deposit, western Iran – a key to determine conditions of mineralization, Geologies v. 22(1), p. 33-47.

-Zavaritsky, A.N., 1950. Metasomatism and metamorphism in the pyrite deposits of the Urals, International Geological Congress.

-Zhiwei, B., Zhenhua, Z., Jayanta, G., Anthony, E. and Jones, W., 2004. HFSE, REE andPGE geochemistry of three sedimentary rock-hosted disseminated gold deposits in southwestern Guizhou Province, China, Geochemistry Journal, v. 38, v. 363-381.

	_		_	_	_		_	_	_	_		_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_		_	_	_	_	_		_	
	My-3	5.47	91.26		0.62	- 0 15	0.12				- 10	572.5	6.0	225.8	419.9	16.3			2.8	2.2				•	24.3	·	- 10	0.0	9 . U	6 5			16.0		•	16.2	4.1	10.0	5.2	1.4			22.2	10.2	10.4	12.0
	My-2	12.99	s. 6 53.5		23.2	4.13	0.08		0.15		- 02 70	547.8	2.1	160.2	3.2	6.1			2.5	2.2		•		·	26.4	·	. 1.		5 7 7 S	36.4			16.8		•	871.9	2.7	11.5	5.1	1.4			27.7	10.9	0.0	18.6
MS	My-1	26.29	3.30 49.6		11.43	8.49 0.07	0.14		0.19		- 00	549.7	2.0	176.1	2.4	6.9			3.0	2.2		•	•	·	11.6	·	- 10	10.04	7.01	37.4			17.3		•	156.9	1.5	5.3	4.8	0.1			17.7	10.0	0 . D	17.3
(أزمايه	ZG-3	51.57	9.72	3.57	5.87	- 4	1.7				- 00 02	16.00							·	•			•	•		·	·	·			ŀ				·				ŀ							
شگاه ک	ZA_8	2.99	63.41	28.52	3.19	0.017		0.06	0.15		4.67	103.01							·							·									·				ŀ							
<i>باربردی</i>	1A_5	35.67	22.16	9.92	.78	7.93	3.28	0.07	0.43		5.12	70.55							+	•						+	•				.				+				- .							
، سازم ا	1A_1	5.7	4.93	3.65 \$.22 (63	.92	.13	. 4			20.0							+												.								.	.						
ان زميا ا	S-3 N	.47 3	- <u>0</u> 1.68	3.6 1	.62 7	- 12	12	•	-		- 950	00 -							+							+				+	.				+				╞.	.						+
نشنا م	S_1 E	1.04 5	6.17 7	5.99 1	0.28 0	- 60	.05 0					0.01							+	-						+		+		.	.				+				.	.						
મુ ૧	IG-2 D	49	64 5	-	55 1	95 720	65 0	42	6.0	13	34	8 26.0	8.3	4.6	4.4	9.7	°.	°.	· 2		۳	9	6.	6.	4.	- 1	• •	• •	7.0	4 2		8.0	9.7	10	9	8.0	0.0	. 8	2	6.7	369	9	8.3	9.0		5.4
کر بر کر	G-1 MN	38 51	07 9.		66 8.	28 57 9	86 2.	۰ ۱	25 1.	-	14 2.	50 CC	4 11	5 24	7.1 6.4	.1 9	0 8	3	5	.9 .1	7	7	6	2	5 6(• •		2 C	4 6	3	6 1 0	.9 14	17 2	2	4	- I	3 3	7 2	.6	94 10	5	.3 31	0	0 4	.5 3.5
ح) برای	-9	2 77.	96 1.(54	9.0	9	0	v 	0.5	~ ~	4	6 18 6 18	6 2	3	.2 107	0 23	4 2.	،	-	0.	0 6	7	4	0 6	-	2 0 9 1		- 4 - 4	0 T	2	0	3	0 12	1	6 6	2		8 0.	4 2	10	2 25	<u>-</u>	.5 34	5 7.		- 41
کل نگر	2 WNG	3 9.1	39.6	1 22.5	9.9	1 9 1	·	•		4 0.7	5.9	11.	~	2 44	5 107	2	6	0	~	123	68. 0	7	∞	2. 2	2.		4 4		- 4	116	73.	3 71.	9 8	21	0	-	20.	347		3 126	69	9 72.	3 100	4 0		89.
مونهها:	*ONM	6.53	47.74	19.24	11.39	4.5,	ŀ	•	0.18	0.1	6.46	94.00 V		56.3	114.5	0	2 2	-	∞. ∞	120.8	78.	ະ ຕ	4	9 9	7	~ •	0	v c		124.5	84.0	85.8	7.3	19	0	0	17.	39.		121.6	110	79.5	107.3	16.1		34.6
ی DN	MNG-4	12.22	49.38	23.82	1.10	8.37					2.40	5 0 2 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3	1.0	68.9	115.5	1.5	11.9	0.5	4.9	107.6	79.6	2 . 5	9 9 9	9 . 5	0.8		0 4 0 0		- 4	149.8	73.5	84.7	1.8	2247	-	- - -	16.4	21.6	3.4	118.3	492	83.5	77.4	2.5		26.4
MI (مة)	MNG-7	4.50	57.73	17.45	8.67	2.71				0.16	6.00	+0.05 ×	7.0	45.9	105.8	e . 8	3.3		6.5	105.0	69.4	2 . 6	3.3	e . 0	1.3	2 - 1	- 0	- - -		105.2	48.1	75.6	11.3	216	-	1.2	17.2	49.4	< 0.1	116.5	712	69.6	89.8	8 . 2		36.6
نادير بر	Sma1	28.07	22.59	16.41	14.86	3.06	1.18	0.51	0.29			20.00							·				•	•		·		•			ŀ				•				ŀ							
Ś.	Sma-2	27.7	19.62	18.92	4.98	0.28	0.07	0.07	0.18		5.68	e -							•	•				•		•	•								•				.							
mqq	Sma-3	25.46	26.03	21.61	7.53	11.84	0.11	0.07	0.07		3.38	30.24							·	•		•	•	•		·	·	·			ŀ				·		•		ŀ							
است).	Sma-4	7.59	34.72	14.07	17.21	5.94 0.07	0.07	0.07	0.07		15.92	00.00								•		•	•	•		·	•	·							·											· ·
	Sma-5	12.29	44.61	19.55	0.13	7.08	0.13	0.07	0.07		5.02	CI .60							·			•		•	•	·					ŀ				•				ŀ							·
	Sma-6	19.21	29.04	12.17	0.12	6.19	0.17	0.11	0.07		13.26	cc.00							•			•		•		·									•											•
	Za-10	3.9	47.1	21.1	25.3	0.005		0.07	0.15	0.49	- 00	10.00							·	·		·	•	·	•	·	·	·			ŀ				·				ŀ							•
	Za-7	10.49	58.5	26.06	1.83	0.15		0.24	0.3	0.43	- 500	23.02							·	•			•	•		·					ŀ				·				ŀ							•
	Za-8	2.99	63.41	28.52	3.19	0.017		0.06	0.15	0.28	- 00	33.40							·	•		•	•	·		·	•				ŀ				·				ŀ							
	Zg-3	51.57	9.72	3.57	5.87	4.5	1.7				- 00 02	16:00							•	•	•	•	•	•		•	•	•	•						•			•								•
		Si02	Fe203	FeO*	саО	MgO	K 2 0	P205	Ti02	MnO	L 0 1	R a	6 0 1 0	о 0	г С	т с	ک ک	ъ ш	э ш	в С	ъ 0	е 9	÷ Ξ	о т	L a	- ; 	י ב ר				р Р	ч Г	R b	s	a s	с N	s S	n N N	T a	ч т	т і	∍	>	ہ ۲		z 7
	ш							1	1			1		1	L													1				1						1	1	1	1		<u> </u>			

۱۰۸

جدول ۴: نتایج حاصل از آنالیز شیمیایی نمونههای برداشت به روش ICP-OES برای کد نمونههای my (آزمایشگاه شرکت بینالود) و آنالیز -ICP